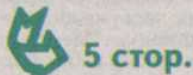

Доля хай квітне в лузі калиною...

Серед прадавніх поліських лісів, розлогих луків і дібров сховалося село Цепцевичі на території Тутовицької сільської ради. Воно є одним із найдавніших в Україні. Розташоване на правому березі річки Горинь, яку в далеку давнину, коли на теренах країни ще панувало язичництво, називали Яринь на честь бога краси й весняного цвітіння Яра. Сюди завітали, аби поцікавитися повсякденним життям селян, дізнатися про їхні проблеми. А за потреби - й зарадити чимось.

З минувшини

Село відоме з середини 17 століття під назвами Чипечевичі або Чупечевичі. Про походження його теперішнього ймення існує декілька версій. Одна з них полягає в тому, що на березі річки один за одним стояло декілька будинків, тобто «цепом». Звідси й назва — Цепцевичі. На лівому березі хат було більше — тому Великі Цепцевичі, на правому - менше, через це Малі Цепцевичі. Офіційна дата заснування — 1855 рік. А ще одну версію розповіли старожили села. Під час визвольної боротьби під проводом Богдана Хмельницького на правому березі Горині було мале кільце «відцеплення». Ще довгий час на лузі виднілися окопи тих часів. Документально уточнений рік заснування Тутович — 1511, Великих Цепцевич — 1620, Тріскинь — 1753. Отож серед своїх сусідів це наймолодше поселення. Його історія тісно пов'язана з історією села Великі Цепцевичі, яке польські пани часто перепродували, що призводило до все більшого закріпачення й утиску селян. І вони неодноразово піднімалися на боротьбу проти соціального й національного гніту. Так, у серпні 1649 року повстанці напали на Цепцевичський хутір і розгромили панський маєток.

Особливо жорстоко експлуатував селян на початку 19 століття поміщик М. Урбановський, якому тоді належали Великі Цепцевичі. У 1851 році він відкрив там винокурний завод. Саме тоді, мабуть, селяни, які не залежали від поміщика, масово почали переселятися на правий берег Горині, де згодом більша частина цих переселенців утворила село Малі Цепцевичі, а менша опинилася на хуторі Цепцевичі (нині Висове), однойменному з назвою села.

Будинки були дерев'яні, із солом'яною стріхою і глиняною підлогою. Займалися в основному землеробством. Одяг виготовляли з полотна, добутого із власноруч вирощеного льону.

«Учитесь, браття, думайте, читайте...»

Коли переступаєш поріг Цепцевичької ЗОШ I-III ступенів, впадають в око ці слова Великого Кобзаря. За його заповітами навчають і виховують тут підрастаюче покоління. За свідченням досвідченого директора навчального закладу Людмили Мариніної, в останні роки значно покращилися матеріально-технічна база та методичне забезпечення предметних кабінетів. У школі у дві зміни навчаються 647 учнів, хоча розрахована на 240. Навчально-виховний процес забезпечують 54 педагоги. Уроки розпочинаються о 8 годині ранку, а закінчуються о 20.30. Такого режиму немає в жодному навчальному закладі України. Аби вийти зі скрутного становища, учнів початкової ланки перевели в дитячий са-

док, де й проходять заняття. Як чисте повітря, потрібна Цепцевичам нова школа. До речі, і спортзал, якого тут теж немає. А ще в селі мешкають 400 дошкільнят. Як каже директор, проект нового закладу освіти вже замовили, усім подобається, от тільки через складну економічну ситуацію в державі будівництво не розпочинають.

За прогнозом, кількістю першокласників у наступні роки збільшиться. Приміром, якщо нинішнього сіло за партії 52, то в наступному – 64. Де їх розмістити – складна проблема.

- З 2010 року, - ділиться думками Людмила Василівна, - у селі діє Сімейний центр. Над його створенням працювали разом із педагогами та батьками учнів. Мета діяльності — впровадження інклюзивної освіти для дітей з особливими потребами. До речі, такий вид навчання є в ЗОНІ № 4 м. Сарни і Тинненській ЗОНІ I-III ступенів. Через те, що центр працює під одним дахом із медичною амбулаторією, є умови для надання дітям педагогічної, психологічної, медичної, соціальної та реабілітаційної допомоги. Щоб вони не перебували на індивідуальному навчанні вдома, не були ізольованими, а вчилися з однолітками. Такі вихованці розвиваються розумово, не замикаються в собі, а стають комунікабельними, беруть участь у шкільних заходах. Сімейний центр відкрили за сприяння благодійного фонду ЮНІСЕФ, педагоги працюють на громадських засадах. Позаминулого року на його базі проходив обласний семінар. Тут є рекреаційне й розвиваюче обладнання, а психолог, соціальний педагог, логопед проводять корекційні заняття з дітьми, діє бібліотека. Сюди приходять і дошкільнята, для них є роздаткове, дидактичне обладнання, що допомагає підготуватися до першого класу, - розповіла директор і додала, що, крім спортивного, немає й актового залу, тому заходи, батьківські збори проводять у Сімейному центрі. Лікарі, медсестри амбулаторії за необхідності можуть надати вихованцям медичну допомогу.

У сільській школі педагоги добре організували навчально-виховну та позакласну й позашкільну роботу, ту. Учні беруть активну участь у районних й обласних предметних олімпіадах, спортивних змаганнях, де посідають призові місця. Гордістю навчального закладу є учениця 9 класу Юлія Гамза — неодноразовий призер районних етапів конкурсу знавців української мови ім. Петра Яцика та мовно-літературного конкурсу ім. Тараса Шевченка.

Торік Юлія на районній олімпіаді з англійської мови посіла перше місце. Учень 9 класу Віталій Масляничук став переможцем районної олімпіади з трудового навчання, брав участь в обласній, де був п'ятим. Нинішнього навчального року юні футболісти школи вибороли перше місце в районному змаганні на приз клубу «Шкіряний м'яч» і захищали честь району в області, шахісти теж зайняли перше місце в районному шкільному суперництві.

Хороші слова від дирекції почули й на адресу водія Миколи Губені, який шкільним автобусом підвозить дітей. Дисциплінований, будь-якої пори вчасно й добросовісно виконує свої обов'язки. А ще - справжній професіонал, бо утримує техніку в зразковому стані попри погану дорогу.

Вірні клятві Гіппократа

Під одним дахом із Сімейним центром функціонує медичний заклад. Тут привітно зустрів нас завідуючий амбулаторією загальної практики сімейної медицини Цепцевичської дільниці Сергій Веренич. За його словами, тут створені всі умови для якісного обслуговування населення. У селі проживають до 3 тисяч мешканців, на приїом щоденно приходять чимало пацієнтів. Переважно люди хворіють нині на грип, ангіну, гіпертонію. У Цепцевичах 95 малюків до 1 року, в міру надходження вакцини дітям роблять профілактичні щеплення. В амбулаторії є денний стаціонар, фізкабінет, акушерський, імунопрофілактики, стоматологічний, лабораторія. Мають удосталь ліків на першу невідкладну медичну допомогу. Задоволені жителі територіальної громади і роботою лікаря-стоматолога Володимира Гришкевича. Він високопрофесійно лікує зуби, а допомагає йому в роботі сестра медична Марія Леончик. Щоденно обслуговують до 20

пацієнтів із Цепцевич, Тріскинь, Ви- сового, Тутович, Копищ.

Єдиною проблемою, за словами завідуючого амбулаторією, є відсутність автомобіля для надання хворим медичної допомоги. Головне, що відкриття закладу значно покращило медичне обслуговування населення.

Незручності зникли

Ще чотири роки тому мешканці, аби скористатися послугами сільського відділення зв'язку, змушені були їздити в Тутовичі, що створювало в повсякденному житті чимало незручностей. Нині вони зникли. «У колишньому приміщенні ФАПу його відкрили, - говорить начальник відділення поштового зв'язку с. Цепцевичі Валентина Жмура. — Крім традиційних послуг: реалізація знаків поштової оплати, пересилка цінних листів, посилок, бандеролей, виплата пенсій, передплата періодичних видань - надаємо й нетрадиційні. Відвідувачам пропонуємо товари широкого побутового вжитку, послуги для мобільного зв'язку, кур'єрської пошти, з оплати за кредити, навчання, отримання заробітної плати. Є в нас невеличкий термінал. Люди задоволені, а це головне».

Працьовита, компетентна, привітна з відвідувачами Валентина Петрівна дає лад усьому. Як ззовні, так і всередині приміщення чистота, належний порядок. Є куточок передплатника, інформація для споживачів. За словами начальника відділення, лідером із передплати газети є «Сарненські новини». 179 примірників «районки» лягають на домашній стіл односельців.

Молодь залишається в селі

Ідучи центральною вулицею, бачили велику кількість дітей, які після першої зміни навчання в школі поверталися додому. А ще на околицях вирости нові вулиці, на яких височіють гарні будинки, котеджі. З усього видно, що господарі будувалися з розмахом, на перспективу. У селі є чимало багатодітних сімей, в яких виховують по 10-14 дітей. Тож батьки, зводячи обійстя, думають і про їх майбутнє. Звичайно, у цьому виручають заробітки в зарубіжжі. Люди займаються підприємницькою діяльністю. Аби полегшити клопоти забудовникам, відкривають приватні будівельні магазини, де є все необхідне. Тож нині не треба їхати за будматеріалами в Сарни. Молодь залишається в селі, створює нові сім'ї. Одно слово, населений пункт живе, розвивається. Тож зичимо щастя в оселях, міцного здоров'я, родинного благополуччя. Доля хай квітне в лузі калиною, а Бог посилає спокій, мир, благословення та довголіття на многії благії літа.

Михайло Малафей.